

การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศกับพฤติกรรมทางเพศ ของวัยรุ่นประเทศไทย

ชัยนันท์ เหมือนเพชร* นิภา มหารัษฎพงศ์** ปาจารย์ อับดุลลาฮาซิม**

บทคัดย่อ

บทนำ: วัยรุ่นไทยมีแนวโน้มพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย: เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นประเทศไทย

วิธีการวิจัย: การวิจัยพรรณนาภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นที่ศึกษาปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 1,321 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ หาขนาดความสัมพันธ์ด้วยสถิติโลจิสติกส์ และหาโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ใช้ค่า Adjusted Odds Ratio ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัย: วัยรุ่นมีการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศระดับสูง ร้อยละ 56.10 และมีพฤติกรรมทางเพศเหมาะสม ร้อยละ 51.00 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่ เพศ การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ ประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ (adjusted odds ratio [AOR]=2.10, 95%CI=1.64-2.57) การสร้างสรรค์สื่อ (AOR=1.96, 95%CI=1.56-2.47) การวิเคราะห์สื่อ (AOR=1.63, 95%CI=1.22-1.96) และการประเมินค่าสื่อ (AOR=1.48, 95%CI=1.20-1.85)

สรุปผล: ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศระดับต่ำ มีโอกาสแสดงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อระดับสูง ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมพัฒนาทักษะ การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศเพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์

คำสำคัญ: วัยรุ่น พฤติกรรมทางเพศ การรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ สื่อสังคมออนไลน์

*ภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, E-mail: chayanant@go.buu.ac.th

**ภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Received: February 21, 2020

Revised: May 13, 2020

Accepted: June 24, 2020

Sexual media literacy and sexual behaviors among adolescents in Thailand

Chaiyanan Muanphetch* Nipa Maharachapong** Pajaree Abdullakasim**

Abstract

Background: Thai adolescents tend to engage in sexual risk behaviors; furthermore, sexual media literacy is a significant factor linked to sexual behaviors in this group of people.

Objectives: This study was conducted to examine sexual media literacy, and factors related to sexual behaviors among adolescents in Thailand.

Methods: A cross-sectional descriptive study was designed with multistage random sampling to recruit 1,321 adolescents from universities. Data were collected using an online questionnaire and analyzed using descriptive statistics. Correlations were determined using the Chi-square statistical method, binary logistic regression, and adjusted odds ratio at a 95% confidence interval.

Results: The results revealed that sexual media literacy was at a high level (56.10%), and more than half of the adolescents exhibited good sexual behaviors (51.00%). Significant factors that correlated with sexual behaviors included gender, access to sexual social media, sexual intercourse experience, sexual media literacy (adjusted odds ratio [AOR]=2.10; 95%CI=1.64-2.57), media creation (AOR=1.96; 95%CI=1.56-2.47), media analysis (AOR=1.63; 95%CI=1.22-1.96), and media evaluation (AOR=1.48; 95%CI=1.20-1.85), with a statistical significance of .05.

Conclusions: The results showed that adolescents with low sexual media literacy were more than likely to exhibit inappropriate sexual behaviors. Stakeholders, therefore, must promote skill improving sexual media literacy, specifically regarding inappropriate sexual behaviors.

Keywords: adolescents, sexual behaviors, sexual media literacy, social media

*Department of Health Education, Faculty of Public Health, Burapha University,
E-mail: chaiyanan@go.buu.ac.th

**Department of Health Education, Faculty of Public Health, Burapha University

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีและสารสนเทศออนไลน์มีบทบาทสำคัญมากต่อกระแสสังคมและเกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต¹ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ที่ช่วยให้เข้าถึง แลกเปลี่ยน และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นสามารถแบ่งปันสารไปยังผู้อื่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ได้โดยง่ายและสะดวก²⁻³ ผลสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ปี พ.ศ. 2558-2561 ประชาชนมีแนวโน้มใช้อินเทอร์เน็ตสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2561 พบว่าวัยรุ่นอายุ 15-24 ปี ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ร้อยละ 93.50 โดยวัยรุ่นกลุ่มอุดมศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ร้อยละ 95.70 และใช้ผ่านสมาร์ตโฟน ร้อยละ 96.90 โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ร้อยละ 95.10⁴

การสำรวจการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนไทยโดยนิด้าโพล ปีพ.ศ. 2559 พบว่าสื่อสังคมออนไลน์เกิดผลกระทบต่องาน เช่น การเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 42.60⁵ และผลกระทบของสื่อที่มีต่อสุขภาพ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว รวมถึงปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่สื่อมีอิทธิพลอย่างมาก⁶⁻⁷ การที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ง่ายและสะดวกทั้งรูปแบบและปริมาณที่ใช้ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์⁸ การวิจัย พบว่า เยาวชนในมหาวิทยาลัยเข้าถึงสื่อทางเพศผ่านเว็บไซต์ 42.90 และเฟซบุ๊ก ร้อยละ 69.20⁹ และพบว่าการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีความสนใจเรื่องเพศอาจทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และพฤติกรรมเลียนแบบตามสื่อจนกลายเป็นปัญหา เช่น การขายบริการทางเพศ

ผ่านอินเทอร์เน็ต การโชว์โป๊เปลือย การเปลี่ยนคู่นอน และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร¹⁰ ตรงกันข้ามหากวัยรุ่นรู้เท่าทันสื่อทางเพศก็จะป้องกันการถูกจู่โจมจากเนื้อหาของสื่อทางเพศได้ สอดคล้องกับการศึกษา ที่พบว่า วัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อทางเพศต่ำจะมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อทางเพศสูง⁹ หรือบุคคลที่รู้เท่าทันสื่อจะสามารถควบคุมผลกระทบจากสื่อได้ โดยจะเข้าใจเนื้อหา และเลือกรับสื่อรวมถึงใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม¹¹

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลอง และวัยรุ่นเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ง่าย และอิสระ หากถูกกระตุ้นจากสื่อโดยขาดการรู้เท่าทันก็อาจเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม วัยรุ่นไทยยังมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเพิ่มสูงขึ้น มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุน้อยลง¹² สอดคล้องกับรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปี พ.ศ. 2550-2558 พบวัยรุ่นอายุ 15-24 ปี แนวโน้มอัตราป่วยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง¹³ จะเห็นว่าการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศสำคัญมากในปัจจุบัน และเป็นประเด็นที่น่าสนใจ การวิจัยครั้งนี้ จึงสนใจศึกษาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ โดยนำกรอบแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อของยูเนสโก ซึ่งสรุปว่า การที่บุคคลจะมีทักษะการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการจะเท่าทันสื่อและการปฏิบัติที่ดีได้นั้นต้องมีทักษะที่สำคัญ คือ การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินสื่อ และการสร้างสรรค์สื่อ หากทราบสถานการณ์รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศของวัยรุ่นอย่างครอบคลุม รวมถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศ จะทำให้มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถทำนุบำรุงการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่มีการรู้เท่าทันสื่อ

เป็นตัวกำหนด จะทำให้มีแนวทางในการวางแผนส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยพรรณนาภาคตัดขวาง (cross-sectional descriptive study) เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นประเทศไทย ใช้กรอบแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อของยูเนสโก (UNESCO)¹⁴ ประกอบด้วย การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินสื่อ และการสร้างสรรค์สื่อ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นชายและหญิงที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran WG.¹⁵ ที่ความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 แทนค่าสูตร ดังนี้

$$n = \frac{z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2 p(1-p)}{d^2}$$

โดย Z = ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (Z = 1.96), p = พฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ร้อยละ 56.00 (p = 0.56)¹⁶ q = โอกาสที่จะไม่เกิดเท่ากับ 1 – p (q = 0.44), d = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (d = 0.05)

$$n = \frac{(1.96)^2 \times 0.56(0.44)}{(0.05)^2}$$

กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 379 คน ป้องกันความไม่ครบถ้วนของข้อมูลจึงเพิ่มร้อยละ 10.00 เท่ากับ 38 คน รวม 417 คน และเพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนของภูมิภาคในประเทศไทยและครอบคลุมกลุ่มสาขาวิชา จึงแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 417 คน รวม 1,251 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยสุ่มจากสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาทั้งหมด 5 ภูมิภาค โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งภูมิภาคเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ และแบ่งกลุ่มวัยรุ่นตามภูมิภาคออกเป็น 3 กลุ่มสาขาวิชาข้างต้น

ขั้นที่ 2 สุ่มสถาบันอุดมศึกษาแต่ละภูมิภาค 1 สถาบัน รวมทั้งสิ้น 5 สถาบัน และสุ่มกลุ่มวัยรุ่นตามการแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่มสาขาวิชาข้างต้น (สุ่มคณะเป็นตัวแทนกลุ่มสาขาวิชา) สุ่มกลุ่มสาขาวิชาละ 1 คณะ รวมทั้งสิ้น 3 คณะต่อสถาบัน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีจับฉลาก

ขั้นที่ 3 สุ่มวัยรุ่นจากสาขาวิชาในแต่ละคณะแบบยกห้องในสาขาวิชาที่สุ่มได้ในแต่ละสถาบันที่เป็นตัวแทนของภูมิภาคนั้น ๆ โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีจับฉลากแบบไม่ใส่คืนตามสัดส่วนประชากร

รวมสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 5 สถาบัน ๆ ละ 3 กลุ่มสาขาวิชา (คณะเป็นตัวแทนกลุ่มสาขาวิชา) คือ 5 สถาบัน คูณ 3 กลุ่มสาขาวิชา เท่ากับ 15 ห้อง กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ทั้งสิ้น 1,321 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นโดยประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและพฤติกรรมทางเพศ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านคุณลักษณะประชากร จำนวน 8 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบสำรวจรายการและเติมคำตอบ เช่น เพศ การแสดงออกทางเพศ อายุ กลุ่มสาขาวิชา เกรดเฉลี่ยสะสม สถานภาพสมรสบิดามารดา ลักษณะการพักอาศัยในขณะเรียนมหาวิทยาลัย และบุคคลที่พักอาศัยด้วย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 7 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบสำรวจรายการและเติมคำตอบ เช่น การเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประเภท ปริมาณวันเวลา และช่วงเวลากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ และประเภทที่เข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับความรู้สึก การปฏิบัติในเรื่องการเข้าถึงวิเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ จำนวน 20 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แปลผลโดยประยุกต์เกณฑ์ของ Clark-Carter¹⁷ ตามคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป คือระดับสูง และต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 คือระดับต่ำ และแบบสอบถามมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .81

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมทางเพศ จำนวน 15 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับการปฏิบัติเรื่องการมี

เพศสัมพันธ์ การปฏิบัติที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นข้อคำถามเชิงบวกและเชิงลบ ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แปลผลโดยประยุกต์เกณฑ์ของ Clark-Carter¹⁷ ตามคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป คือเหมาะสม และต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 คือไม่เหมาะสม และแบบสอบถามมีค่าความเที่ยง .82

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม โครงการผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามเอกสารที่ 82/2562 รหัส Hu 051/2562 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างอายุ 18 ปี ขึ้นไป และศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีเข้าร่วมวิจัยเท่านั้น ดำเนินการโดยประสานงานสถาบันอุดมศึกษาที่จะดำเนินการวิจัย เตรียมความพร้อมผู้ช่วยเก็บข้อมูล เมื่อถึงวันนัดหมายผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบรายละเอียดการวิจัย ลงนามยินยอม จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามออนไลน์ผ่านสมาร์ตโฟนของตนเองโดยให้ URL หรือ QR code ใช้เวลา 15-20 นาที และสามารถจัดส่งแบบสอบถามในระบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) และวิเคราะห์หาขนาดความสัมพันธ์การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศกับ

พฤติกรรมทางเพศโดยใช้สถิติโลจิสติกทวิ (Binary logistic regression) หาโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ แปลผลโดยใช้ค่า Adjusted Odds Ratio ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ เรื่องเพศ

วัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.10 และชาย ร้อยละ 26.90 ส่วนใหญ่เข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 99.50 วัยรุ่นมากกว่า 4 ใน 5 เข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ยูทูบ ร้อยละ 95.30 อินสตาแกรม ร้อยละ 93.90 ไลน์ ร้อยละ 93.50 และเฟซบุ๊ก ร้อยละ 86.20 โดยใช้พูดคุยกับเพื่อน ร้อยละ 95.50 และส่วนใหญ่เข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ ร้อยละ 73.10 วัยรุ่นมากกว่าครึ่งหนึ่งรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ

โดยรวมระดับสูง ร้อยละ 56.10 และเมื่อวิเคราะห์รายด้านพบอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ได้แก่ การวิเคราะห์สื่อ ร้อยละ 67.00 การสร้างสรรค์สื่อ ร้อยละ 61.50 การเข้าถึงสื่อ ร้อยละ 53.30 และการประเมินค่าสื่อ ร้อยละ 51.90 ตามลำดับ และพบว่าวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ร้อยละ 51.00 และไม่เหมาะสม ร้อยละ 49.00

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

จากการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เพศ การเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ และประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ ส่วนปัจจัยการแสดงออกทางเพศ อายุ กลุ่มสาขาวิชา เกรดเฉลี่ยสะสม สถานภาพสมรสบิดามารดา ลักษณะการพักอาศัย และบุคคลที่พักอาศัยด้วยไม่มีความสัมพันธ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ กับ พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

ตัวแปร	พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น		χ^2	p
	ไม่เหมาะสม (n = 648)	เหมาะสม (n = 673)		
เพศ				
ชาย	57.58 (205)	42.42 (151)	14.190	<.001
หญิง	45.91 (443)	54.09 (522)		
การเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ				
เข้าใช้	50.99 (491)	49.01 (472)	5.311	.021
ไม่เข้าใช้	43.85 (157)	56.15 (201)		
ประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์				
เคยมีเพศสัมพันธ์	62.64 (228)	37.36 (136)	37.097	<.001
ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์	43.89 (420)	56.11 (537)		

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยควบคุมตัวแปรอื่นให้คงที่ พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ดังนี้

วัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศระดับต่ำมีโอกาสมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศระดับสูง 2.10 เท่า เช่นเดียวกันวัยรุ่นที่มีการสร้างสรรค์สื่อระดับต่ำมีโอกาสมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่มีการสร้างสรรค์สื่อระดับสูง

1.96 เท่า วัยรุ่นที่มีการวิเคราะห์สื่อระดับต่ำมีโอกาสมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่มีการวิเคราะห์สื่อระดับสูง 1.55 เท่า และวัยรุ่นที่มีการประเมินค่าสื่อระดับต่ำมีโอกาสมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่มีการประเมินค่าสื่อระดับสูง 1.48 เท่า ส่วนการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

ตัวแปร	พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น		Adjusted OR (95%CI)	p
	ไม่เหมาะสม	เหมาะสม		
	(n = 648) ร้อยละ (จำนวน)	(n = 673) ร้อยละ (จำนวน)		
การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ				
ต่ำ (< 68 คะแนน)	59.66 (346)	40.34 (234)	2.10 (1.64-2.57)	< .001
สูง (≥ 68 คะแนน) ^(Ref)	40.76 (302)	59.24 (439)		
การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ				
ต่ำ (< 15 คะแนน)	50.89 (314)	49.11 (303)	1.17 (0.94-1.46)	.163
สูง (≥ 15 คะแนน) ^(Ref)	47.44 (334)	52.56 (370)		
การวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ				
ต่ำ (< 15 คะแนน)	57.11 (249)	42.89 (187)	1.55 (1.22-1.96)	< .001
สูง (≥ 15 คะแนน) ^(Ref)	45.08 (399)	54.92 (486)		
การประเมินค่าสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ				
ต่ำ (< 19 คะแนน)	53.93 (343)	46.07 (293)	1.48 (1.20-1.85)	< .001
สูง (≥ 19 คะแนน) ^(Ref)	44.53 (305)	55.47 (380)		
การสร้างสรรค์สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ				
ต่ำ (< 18 คะแนน)	59.84 (304)	40.16 (204)	1.96 (1.56-2.47)	< .001
สูง (≥ 18 คะแนน) ^(Ref)	42.31 (344)	57.69 (469)		

อภิปรายผล

การศึกษาพบวัยรุ่นมากกว่าครึ่งหนึ่งรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศระดับสูง และมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม โดยวัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศระดับต่ำมีโอกาสมีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสมมากกว่า 2.10 เท่าของวัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อระดับสูง สอดคล้องกับจินตนา ต้นสุวรรณนันทน์ และคณะ¹¹ อธิบายว่าบุคคลที่รู้เท่าทันสื่อระดับดีจะสามารถควบคุมผลกระทบจากสื่อได้ และการศึกษาของโศภิตา วิบูลย์พันธุ์¹⁸ พบว่า วัยรุ่นกลุ่มที่รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ดีมีสัดส่วนคะแนนพฤติกรรมทางเพศระดับเหมาะสม ร้อยละ 92.60 เช่นเดียวกับจิตติกานต์ บัวรอด และเสาวนีย์ ทองนพคุณ⁹ พบว่าวัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อทางเพศต่ำจะป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อทางเพศระดับสูง และวีรพงษ์ พวงเล็ก¹⁰ อธิบายว่าการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาจทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม แต่หากวัยรุ่นรู้เท่าทันสื่อทางเพศเหมาะสมก็จะป้องกันจากการถูกจูงใจจากสื่อเรื่องเพศได้

เมื่อวิเคราะห์การรู้เท่าทันสื่อรายด้านพบว่า วัยรุ่นที่สร้างสรรค์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสื่อต่ำมีโอกาสมีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นที่สร้างสรรค์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสื่อสูงถึง 1.96, 1.55 และ 1.48 เท่าตามลำดับ ทั้งนี้วัยรุ่นกลุ่มที่วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศระดับสูงจะสามารถเข้าใจ ดีความเนื้อหาโดยใช้ความรู้และคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับนิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์¹⁹ อธิบายว่าเมื่อบุคคลวิเคราะห์และประเมินข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์อย่างรอบคอบ บุคคลจะมีคำตอบ

ที่ดีต่อการกระทำของตน เข้าใจที่มาของข้อมูลอย่างถูกต้อง สามารถรับรู้ผลกระทบที่อาจตามมา และศุภางค์ นันตา²⁰ พบว่าเยาวชนอุดมศึกษาสามารถวิเคราะห์ดีความและเลือกรับเนื้อหาจากสื่ออินเทอร์เน็ต โดยแยกแยะข้อเท็จจริงและหาเหตุผลประกอบ และเมื่อวัยรุ่นสามารถวิเคราะห์สื่อแล้วย่อมส่งผลต่อการประเมินค่าสื่อ สอดคล้องกับ Pinkleton et al.²¹ พบว่า วัยรุ่นที่รู้เท่าทันสื่อดีจะมีผลต่อการตัดสินใจเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มที่รู้เท่าทันสื่อต่ำ และการศึกษาของกฤษฎพร ประสิทธิ์วิเศษ²² พบว่านักศึกษาสามารถรู้ทันสื่อโดยเน้นการกลั่นกรองข้อมูล ตรวจสอบ รวมถึงทำความเข้าใจเจตนาผู้ส่งสารว่านำเสนอข้อมูลเพื่อประโยชน์อย่างไร เพื่อไม่ให้ตนเองหลงเชื่อข้อมูลทันที

ส่วนการเข้าถึงสื่อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น แต่พบกลุ่มที่เข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศที่ดีมีสัดส่วนพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ร้อยละ 52.60 สอดคล้องกับ Buckingham.²³ พบว่า วัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อที่มีเนื้อหาตามต้องการสามารถหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ไม่ตรงความต้องการได้ วัยรุ่นสามารถแยกแยะเรื่องที่แต่งขึ้นได้ ซึ่งเป็นผลจากพัฒนาการทางความคิดและสังคมรวมทั้งสามารถตัดสินใจอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเห็นได้จากการศึกษานี้พบว่าวัยรุ่นเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศมากถึง 3 ใน 4 แต่สะท้อนว่าหากวัยรุ่นสามารถวิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์สื่ออย่างเหมาะสม ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมทางเพศเหมาะสมตามไปด้วย

ส่วนข้อจำกัดการวิจัยครั้งนี้ คือมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นใน

สถาบันอุดมศึกษาตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่ผู้วิจัยศึกษา ซึ่งมีได้ควบคุมตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ และการศึกษานี้ยังศึกษาเฉพาะวัยรุ่นสถาบันอุดมศึกษาอายุ 18 ปีขึ้นไปเท่านั้น ทั้งนี้การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย อาจต้องมีการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มอื่น ปัจจัยด้านอื่น และออกแบบวิธีวิจัยรูปแบบอื่นเพิ่มเติมเพื่อที่จะสามารถอธิบายพฤติกรรมทางเพศได้อย่างครอบคลุมทั้งเนื้อหาและกลุ่มวัยรุ่นทุกกลุ่ม

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่นในปัจจุบัน ซึ่งผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเปิดรับสื่อวัยรุ่นควรต้องเลือกรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ และประเมินสื่อได้ ซึ่งสื่อในสังคมปัจจุบันนั้นเป็นสื่อที่วัยรุ่นไทยสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก

ข้อเสนอแนะ

สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้หลักสูตรในสถาบัน และมีกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเพศ โดยเฉพาะการสร้างสรรค์วิเคราะห์ และประเมินสื่อ เพื่อให้วัยรุ่นไทยมีพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ร่วมวิจัย ผู้ประสานงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาทุกภูมิภาค ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และ

ขอขอบคุณคณะสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

References

1. Dechaset Siri P. Learning achievement through electronic online lessons on the subject of leadership and contemporary management. The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal. 2016;22(4):114-23. (in Thai).
2. Williamson A. Social Media Guidelines for Parliaments [Internet]. 2013 [cited 2020 Feb 2]; Available form: <http://archive.ipu.org/PDF/publications/SMG2013EN.pdf>
3. Vichitrboonyaruk P. Social media: Future media. Executive Journal. 2011;31(4): 99-103. (in Thai).
4. National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society. The 2018 household survey on the use of information and communication technology (quarter 4). Bangkok: National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society; 2018. (in Thai).
5. NIDA Poll. Social media and the future of Thai youth [Internet]. 2017 [cited 2020 Feb 2]; Available form: http://nidapoll.nida.ac.th/file_upload/poll/document/20170331025107.pdf. (in Thai).
6. Bergsma LJ, Carney ME. Effectiveness of health promoting media literacy education: a systematic review. Health Educ Res. 2008;23(3):522-42.

7. Brown JD, Witherspoon EM. The mass media and American adolescents' health. *J Adolesc Health*. 2002;31(6): 153-70.
8. Roemsri J, Thularate N. The impact of social media use among adolescent. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology (Humanities and Social Sciences)*. 2018;3(1):11-20. (in Thai).
9. Buarod T, Thongnopakun S. Sexual media literacy and preventive behaviors about sexually transmitted diseases among youth in university students Chon Buri Province, Thailand. *Disease Control Journal*. 2019;45(4):402-12. (in Thai).
10. Ponglek W. Internet Pornography: Risk caution and Prevention guideline against its effects on Thai youth. *Executive Journal*. 2011;31(2):223-33. (in Thai).
11. Tansuwannond C, Wongpindech P, Leesattrupa C. Factors related to intellectual media consumption behavior of undergraduate students in Bangkok. *Journal of Behavioral Science*. 2010; 16(1):122-35. (in Thai).
12. World Health Organization. Thailand 2015 global school-based student health survey. Bangkok: World Health Organization, Thailand Country Office; 2017.
13. Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health. National disease surveillance (Report 506), 2008–2015. Nonthaburi: Bureau of Epidemiology; 2015. (in Thai).
14. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Media and information literacy: policy and strategy guidelines. France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization; 2013.
15. Cochran WG. Sampling Techniques. 3rd edition. New York: John Wiley & Sons; 1997.
16. Thongnopakun S, Maharachpong N, Abdullakasim P. Factors related to the sexual behaviors among youth in Universities location in Eastern Region of Thailand. *Journal of Medical Association of Thailand*. 2016;99(1):43-50. (in Thai)
17. Clark-Carter D. Percentiles. In: Everitt BS, Howell D, editors. *Encyclopedia of Statistics in Behavioral Science*. 3th ed. Hoboken, NJ: Wiley; 2005. p.1539-40.
18. Wiboonphan S. Association between social media literacy and sexual behaviors of adolescent in Banglamung District, Chonburi Province. [Thesis]. Chonburi: Burapha University; 2017.104 p. (in Thai).
19. Wiwatpanitch N. A development of social media literacy skills. *Journal of Graduate Studies, Valaya Alongkorn Rajabhat*. 2015;9(3):209-19. (in Thai).
20. Nunta S. Media used situation and development of media literacy process for Surin youth. *University of the Thai Chamber Commerce Journal*. 2019;39 (2):52-67. (in Thai).

21. Pinkleton BE, Austin EW, Chen YC, Cohen M. The role of media literacy in shaping adolescents' understanding of and responses to sexual portrayals in mass media. *J Health Commu.* 2012;17(4):460-76.
22. Prasitwisate G. Media literacy, self-awareness and information exposure behavior on social media of University students. *Journal of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.* 2019;37(1):200-13. (in Thai).
23. Buckingham D. Children and new media. In: Lievrouw LA, Livingstone S, editors. *The handbook of new media: Updated student edition*, London: Sage; 2006. p.75-91.